

Nr 120.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1923 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. jämte en i ämnet väckt motion. (3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 8 januari 1923 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1923—1924 hade Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 40) föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, för gäldande av kostnader för tillämpningen av lag om arbetstidens begränsning m. m. för sagda budgetår beräkna ett extra förslagsanslag av 104,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 2 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 89, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 103,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

För gäldande av kostnader för tillämpningen av lagarna om arbetstidens begränsning och om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete anvisades på extra stat för 1922 ett förslagsanslag av 164,100 kronor samt för första halvåret 1923 ett förslagsanslag av 60,000 kronor. Av nämnda anslag hade beräknats respektive 124,275 kronor och 48,700 kronor för arbetsrådets verksamhet, respektive 17,300 kronor och 3,260 kronor till förstärkning av arbetskrafterna å socialstyrelsens arbetar-

skyddsbyrå samt respektive 22,570 kronor och 8,010 kronor till förstärkning av arbetskrafterna hos yrkesinspektionen.

Den av Kungl. Maj:t för tiden 1 januari—30 juni 1923 fastställda avlönings- och omkostnadsstaten för arbetsrådet är av följande lydelse (siffrorna avse halvår och måste alltså vid jämförelse med helårsstat fördubblas):

	Lön.		Tjänstgöringspenningar.		Orts-tillägg.		Summa.	
A. Avlöningar.								
1 ordförande och chef	4 750	—	2 250	—	500	—	7 500	—
1 utan förslag utsedd ledamot	3 750	—	1 750	—	500	—	6 000	—
1 d.o, arvode	—	—	—	—	—	—	2 500	—
1 efter förslag utsedd ledamot, arvode	—	—	—	—	—	—	2 500	—
3 efter förslag utsedda ledamöter, arvoden å tillhoppa	—	—	—	—	—	—	7 500	—
1 sekreterare, tillika föredragande	2 350	—	1 250	—	300	—	3 900	—
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator)	725	—	350	—	100	—	1 175	—
1 vaktmästare	437	50	275	—	75	—	787	50
Kronor	—	—	—	—	—	—	31 862	50
B. Omkostnader.								
Till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt eller ekonomiskt sakkunniga, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m. ävensom arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättning åt suppleanter, då de inkallas såsom ersättare för de efter förslag utsedda ledamöterna, förslagsvis	—	—	—	—	—	—	10 000	—
Summa kronor	—	—	—	—	—	—	41 862	50

Vid jämförelse med den för år 1922 fastställda avlönings- och omkostnadsstaten för arbetsrådet innebar den för första halvåret 1923 fastställda staten dels indragning av en sekreterarebefattning och en kvinnlig biträdesbefattning av andra lönegraden hos rådet, dels ock minskning av omkostnadsanslaget från 26,000 till 20,000 kronor *för år räknat*.

Vad angår arbetsrådets anslagsbehov för senare halvåret 1923, har departementschefen ansett, att slutsumman i den fastställda staten för första halvåret 1923 eller 41,862 kronor 50 öre bör läggas till grund för beräkningen av kostnaden för upprätthållande av arbetsrådets verksamhet under senare halvåret 1923. För första halvåret 1924 har departementschefen förordat följande inom arbetsrådet uppgjorda förslag till avlönings- och omkostnadsstat:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.
<i>A. Avlöningar.</i>				
1 ordförande och chef.....	9 500	4 500	1 000	15 000
1 ledamot, arvode.....	—	—	—	4 000
5 ledamöter, arvoden å tillhoppa.....	—	—	—	20 000
1 sekreterare, tillika föredragande.....	4 700	2 500	600	7 800
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator)	1 450	700	200	2 350
Kronor	—	—	—	49 150
<i>B. Omkostnader.</i>				
Till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt eller ekonomiskt sakkunniga, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m. ävensom arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt suppleanter, då de inkallas såsom ersättare för de ledamöter, som representera arbetsgivare eller arbetare, förslagsvis	—	—	—	16 000
Summa kronor	—	—	—	65 150

Med utgång härifrån skulle alltså kostnaden för arbetsrådets verksamhet under första halvåret 1924 uppgå till 32,575 kronor och kostnaderna för arbetsrådets verksamhet under hela budgetåret 1 juli 1923—30 juni 1924 till 74,437 kronor 50 öre eller med någon avrundning till 74,500 kronor.

Genom brev den 22 december 1922 har Kungl. Maj:t av det å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisade förslagsanslaget för gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. ställt till socialstyrelsens förfogande ett belopp av högst 3,200 kronor till förstärkande av arbetskrafterna å styrelsens arbetarskyddsbyrå att användas till avlöningar och vikariatsersättningar åt extra ordinarie tjänstemän.

För ifrågakvarende ändamål skulle enligt departementschefens föreliggande förslag för budgetåret 1923—1924 beräknas ett belopp av 6,400 kronor.

Tillämpningen av arbetstidslagstiftningen har föranlett förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter, i det av sådan anledning för närvarande där äro anställda en assistent, tre underinspektörer och ett kvinnligt biträde med avlöning från det år 1922 anvisade förslagsansla-

get till gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. Av dessa befattningshavare är assistenten stationerad i nionde distriktet (Härnösand), en underinspektör i första distriktet (Stockholm) och en i sjunde distriktet (Karlstad) samt en underinspektör och det kvinnliga biträdet i sjätte distriktet (Göteborg).

I enlighet med Kungl. Maj:ts brev den 24 februari och den 22 december 1922 uppbära ifrågavarande assistent och underinspektörer arvoden efter år räknat av, assistenten 3,500 kronor, varav 1,300 kronor anses motsvara tjänstgöringspenningar, och underinspektör 2,450 kronor, varav 900 kronor anses motsvara tjänstgöringspenningar, varjämte ortstillägg å 300 kronor utgår till den i Stockholm stationerade underinspektören. Det kvinnliga biträdet uppbär enligt samma brev ett arvode av 1,350 kronor för år räknat, varav 300 kronor anses motsvara tjänstgöringspenningar.

Såsom härav framgår äro ifrågavarande befattningshavares avlöningar direkt anpassade efter motsvarande förut inom yrkesinspektionen befintliga befattningshavares. I anslutning härtill har också till dem tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg utbetalats efter samma grunder, som tillämpats för dessa sistnämnda befattningshavare.

Enligt vad departementschefen anfört vid anmälan av frågor rörande regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, punkt 23, borde avlöningarna jämväl till de icke-ordinarie befattningshavarna inom yrkesinspektionen avpassas efter de vid reglerade verk gällande grunderna och har departementschefen i sådant hänseende föreslagit, att assistenten måtte placeras i den nya lönegraden B 12, underinspektörerna i B 9 och kontorsbiträdet i C 2; för vikariatsersättningar, kontorskostnader m. m. har härjämte beräknats ett belopp av 1,200 kronor. Sammanlagda kostnaden för förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter i anledning av inspektionens befattning med arbetstidslagens tillämpning skulle enligt departementschefens förslag belöpa sig å 22,650 kronor.

Vid bifall till departementschefens ovanberörda, i skilda hänseenden framlagda förslag skulle alltså kostnaden för tillämpningen av lagen om arbetstidens begränsning m. m. under budgetåret 1923—1924 beräknas sålunda: för arbetsrådet 74,500 kronor, för socialstyrelsens arbetarskyddsbyrå 6,400 kronor och för yrkesinspektionen 22,650 kronor eller sammanlagt 103,550 kronor, vilket belopp ansetts böra avrundas till 103,500 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr O.

Hagman m. fl. väckt motion (nr 237), vari hemstälts, att riksdagen ville besluta, att i arbetsrådets stat efter utgången av år 1923 arvoden till rådets ledamöter utom ordföranden upptagas till 5,000 kronor för varje.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Vad beträffar arbetsrådets anslagsbehov för senare halvåret 1923 har utskottet i likhet med departementschefen funnit, att slutsumman i den för budgetperioden 1 januari—30 juni 1923 fastställda staten bör läggas till grund för beräkningen av kostnaden för upprätthållande av arbetsrådets verksamhet under senare halvåret 1923, och har utskottet sålunda ansett, att den ifrågasatta omorganisationen av rådet icke bör äga rum förrän med innevarande års slut. Jämväl i fråga om anslagsbehovet för första halvåret 1924 har utskottet funnit sig böra förorda arbetsrådets, av departementschefen tillstyrkta förslag härutinnan. Härav följer, att utskottet icke kunnat ansluta sig till det motionsvis gjorda yrkandet om höjning av de av Kungl. Maj:t föreslagna arvodena för arbetsrådets ledamöter.

Utskottets
yttrande.

Då vad Kungl. Maj:t i övrigt i föreliggande proposition föreslagit riksdagen ej heller givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å ovanberörda motion, i vad densamma skiljer sig från propositionen, för gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 103,500 kronor.

Stockholm den 17 maj 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. F. Lamm*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman*, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist*, *K. A. Tengdahl*, *E. A. Hallin*, *K. E. Andersson* i Eliantorp och *C. Johansson* i Hälsingborg samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *A. Wiklund*, *O. H:son Waldén*, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *S. Bengtsson* i Norup, *J. D. Norman*, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *O. Nilsson* i Örebro, *J. Olofsson* i Digernäs och *S. Persson* i Fritorp.

Reservationer:

av herrar *J. Nilsson* i Malmö, *K. A. Tengdahl*, *C. Johansson* i Hälsingborg, *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *O. H. Waldén*, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona och *O. Nilsson* i Örebro, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vad beträffar — — — årets slut.

I fråga om anslagsbehovet för första halvåret 1924 har utskottet, med hänsyn till vad motionärerna i ärendet anfört, ansett någon jämkning i Kungl. Maj:ts förslag vara av förhållandena påkallad. Även om utskottet ej finner tillräckliga skäl anförda för att arbetsrådets samtliga ledamöter erhålla högre arvode än det i propositionen föreslagna, har utskottet dock ansett det berättigat, att de bland arbetsrådets ledamöter, som utses efter förslag av arbetsgivare- och arbetarorganisationerna, erhålla något högre ersättning för det fall, att de i avsevärdare omfattning tagas i anspråk för resor till och besök å arbetsplatser. Såsom av motionen framgår, hava dylika resor och besök i betydande utsträckning förekommit, och rådets ledamöter hava måst vara beredda att i brådskande fall företaga resa efter meddelande kort tid i förväg. Särskilt för de ledamöter av rådet, som företråda arbetarintressen, har detta utgjort avsevärt hinder att med uppdraget förena annat förvärvsarbete.

I betraktande jämväl av den viktiga uppgift, som ledamöternas besök å arbetsplatserna visat sig fylla, till förståelse för lagstiftningens rätta innebörd och utjämning av intresse motsatser, har utskottet ansett sig böra förorda ett särskilt arvode av 1,000 kronor till dem bland rådets efter förslag utsedda ledamöter, som i avsevärdare mån tagas i anspråk för resor och besök å arbetsplatser. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter prövning i nyssberörda hänseende, träffa avgörande om vilka ledamöter som böra komma i åtnjutande av detta särskilda arvode. För första halvåret 1924 erfordras för detta ändamål högst 2,000 kronor, med vilket belopp alltså det av Kungl. Maj:t äskade anslaget av 103,500 kronor bör höjas.

Då vad Kungl. Maj:t — — — — — hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och ovanberörda motion för gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 105,500 kronor.»

av herrar *O. Olsson* i Kullenbergstorp och *J. D. Norman*, vilka ansett att arvodena till arbetsrådets ledamöter borde bestämmas till 3,000 kronor för dem vardera, samt att utskottet alltså bort hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å ovanbönda motion, i vad densamma skiljer sig från utskottets förslag, för gäldande av kostnader för tillämpning av lagen om arbetstidens begränsning m. m. för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,500 kronor.

av herrar *S. H. Kvarnzelius* och *H. F. Lamm*.
